

NAGY ZOLTÁN MIHÁLY

ISTENI SZERENCSE

1

– Ebből a cseppségből idővel vasgyúró lesz. Hét határban a legdere-
kabb férfi. Én csak tudom!

A bába vélekedett így, mikor világra segítette Szabóék elsőszülött fiát,
és felhörpintette a pucupalinkát.

Nem tévedett. Húszéves korára Gergő tölgyfamód szívós, bámulniva-
lón szép szál emberré vált.

Kiszolgálta a katonaságot, szüretkor érkezett haza. Megölelte, össze-vissza
csókolta anyját, apját, öccsét, a rokonokat, és átvette apjától a puttonyt. Füttyö-
részve térült-fordult az illatossá érett teherrel, szemelgette a kövér fürtöket.
Aztán ledarálták, kipréselték a szőlőt, feltöltötték édes musttal a hordókat.

2

Vasárnap este. A pincében forr a bor, Gergő udvarolni készül. A szom-
széd faluba, ahhoz a lányhoz, akivel katonaként sűrűn váltott levelet.

Már a kerékpár szarvát fogja, mikor az anyja utána megy. Látható oka
nincs rá, de anyai szívének szinte jólesik a kislelőnyű nyugtalanság, hát
nem állja meg szó nélkül:

– Csak vigyázz, fiam. Ha bálba mentek, nehogy balhéba keveredj nekem!
A férjének is átkiált a hátsó udvarba:

– Józsi! Gergő indul, mondj neki te is valamit!

Szabó Józsi alaptermészete a vidámság, ma egyébként is jó napja volt:
otthoni műhelyében működőképessé babrált néhány gyárilag elfuserált aj-
tózárát, a fizetségként kapott kétszámjegyű bankót szokás szerint bedugta
felesége otthokájának zsebébe, a palack bort meg elszopogatta. Mi sem
természetesebb, hogy széles jókedvvel szól vissza:

– Megy? Hát menjen. Én is mentem tehozzád valamikor. Gergő fiam!
Arra azért ügyelj: össze ne roppantsd a leendő menyemet, mikor megöle-
led. A nőekkel úgy kell bánni, mint a hímes tojással!

Gergő mosolyog. Megnyomkodja a kereket, nem eresztett-e le, aztán
tovább megy a járdán. A kapuban, mielőtt nyeregbe pattanna, megnyugtat-
ja az anyját:

– Ne féljen, édes. Vigyázok magamra és – mondja meg édesapámnak! – a menyére is...

Elhajt, gyorsan távolodik a leszálló szürkületben.

Az anyja marad, aggódó szeretettel néz utána.

A szomszéd porta hídján ácsingózó vénlegény, Király Berti mohó tekintete majdhogynem felfalja a kétszeri szülés után is kívánatosan karcsú asszony alakját.

Bözsi nem veszi észre – oda se figyel –, egy sóhajtás után fürge léptekkel visszamegy a házba.

A vénlegény még ácsorog. Mikor az ágyékában bizsergő kéjvágy tetőfokára hág, fejében sokadszor hánykolódni kezd a szemrehányó gondolat: „Gyáva ember, aki nem meri kikaparni magának a gesztenyét!”

Makacs a gondolat, nem hagyja nyugton. Cselekvésre sarkallja. Elindul fel a portára, odasétál Szabóék házának hátsó falához.

„Nem vagyok gyáva!” – állapítja meg elégedetten, amikor kipöcköli a támasztékot és óvatosan bezárja a pince szellőző ablakát.

3

Szabó Bözsi gyanakvó természetű asszony. Látásból ismeri Gergő választottját, de ennyi kevés ahhoz, hogy biztosra vegye: gondos asszony, rendes meny lesz belőle. Számba veszi a lányokat, akik férjhezmenésük előtt jóra való teremtések voltak, tisztelettudóan viselkedtek, de utána csakhamar megkeserítették anyósuk életét. „Nem lehet bízni a fiatalokban” – vonja le sokadszor a következtetést. A férjének pedig kerek-perec kijelenti:

– Beszélni fogsz Gergővel: ne siesse el a nősülést!

Szabó Józsi nagyot néz.

– Mi bajod? Minek várjon? Meglett férfi. A lány meg eladósorban van. Bika alá való!

– Hagyd a bolond beszédet. Azt mondom, jobban meg kéne ismerni azt a lányt.

– Csak lakva lehet. Ahhoz meg ide kell hozni.

– És ha egy átok teremtés? Ha nem jön ki velem?

– Teveled? Ugyan! De ha mégse, akkor külön mennek. Megkapják a két első szobát.

– Akkor is félek. Közös fedél alatt egy háрпиával...

– Elég, Bözsi. Ne fess ördögöt a falra. Majd lesz valahogy. Meglátjuk... Na, mit is akartam? Kiverted a fejemből! Ja, megvan: ránézek a borra...

Kacsó Zsóka járását, egész tartását kedves büszkeség hatja át, póz nélkül. Hogyne lenne büszke: az ő udvarlója nem akárci – a legszebb legény széles e vidéken!

Sugárzó mosollyal fogadja, bevezeti a szobába.

– Pár perc van még a filmből. Megnézzük, aztán mehetünk a bálba. Jó?

Gergőt nem érdekli a sorozat százvalahányadik része, legszívesebben azonnal táncba venné a kedvesét, de nem erőlteti.

– Ahogy akarod, kiszalambom. De én inkább téged nézlek...

Nemcsak nézi. Megsimogatja a lány haját, aztán ujjai bújócskát játszanak a szép fürtök mélyén. Zsókanak jólesik ez a fajta becézés, jutalmul odahajtja fejét Gergő mellére.

Pereg a film, múlnak a percek. Odakint váratlanul, ingerülten felmordul, dühödten csaholni kezd a kutya. Zsóka kellenlenül kibontakozik az ölelésből.

– Megnézem, mi a fenét ugat...

Gergőnek úgy tűnik, túl sokáig marad kint. Már utána akar menni, amikor hangokat hall a verandáról:

– Menj el! Nagyon szépen kérlek, menj el... Semmi keresnivalód itt!

Zsóka hangja. A válasz férfié:

– Megyek. De gyere velem! A bálba. Jót mulatunk, örülni fogsz!

– Van kivel mennem. Amúgy is részeg vagy. Menj haza!

– Részeg, én? Te... Kisaranyos! Velem jössz!...

Dulakodás zaja. Gergő feláll, odalép az ajtóhoz, kinyitja. Áll a küszöbön, elámulva.

Zsóka derekán idegen kéz! Egy helybeli legényé. Azé, akit régóta esz a fene Zsókáért.

Nem tud nem hinni a szemének: azok a mancsok a pusztá érintésükkel megszejtelenítették az ő kiszalambjának derekát!

Pontosan tudja, mit kellene tennie: kiszabadítani a vergődő lányt, és a grimáncánál fogva kipenderíteni a betolakodót.

Nem teszi. Nem teheti: a látvány – Zsókat idegen karok ölelik! – nagy, ám tétlen haragot lobbant lángra szelíd lelkében.

Megkerüli őket, a kijáratnál visszafordul, de csak egy pillanatra. Hogy kimondja:

– Válassz: ő vagy én!

5

A pince csapóajtaja a konyha padlójából nyílik. Szabó Józsi felemeli, kitámasztja, és füttyörészve aláereszkedik a lépcsőn.

Odalent akkurátusan elrendezve sorakoznak a hordók. Pezseg az újbor, kiveti magából a szennyet. Szabó Józsi leveszi a kotyogót, lehajolva belehallgat a pezsgés kellemetes zajába.

Bözsi a gáztűzhelyet tisztogatja, közben mondja a magáét. Jó hangosan, hogy a férje meghallja.

– Mégiscsak beszélj velem. Az apja vagy, neked nem fog ellentmondani. Hallod?

Szabó Józsi nem hallja. Az asszony méltatlankodva emeli magasabbra a hangját:

– A család nyugalmát féltetem. Eddig szépen megvoltunk, ezután is úgy szeretném. Tudom, hogy te is. Ezért kell beszélned velem. Hallod, Józsi?!

Nincs válasz. Bözsi idegesen közelebb lép a pincenyíláshoz. Akkor látja: a férje furcsa pózban, mozdulatlanul fekszik a hordó mellett.

– Na tessék! Kellett neked inni. A fejedbe szállt, leütött. Most küszködhetek veled!...

Ledobja a törlőrongyot, megy felébreszteni, talpra állítani a férjét. Föléje hajlik, rázza a vállát.

Nyílik a szája, hogy sopánkodva újra leszidja. Nincs rá ideje: hirtelen elszédül, térdre esik, eldől. Egy pillanat alatt elmúlik tőle a világ.

Lackó, a fiatalabb Szabó-fiú otthonülő típus, mert a bal karja béna, a járását csípőficam nehezíti. A szobában ül, sakkfeladvánnyal bíbelődik. Rátalál a kulcslépésre. Lejátssza a lehetséges válaszlépések tucatnyi variációját. Elégedetten hátradől a széken, aztán otthagyja a figurákat. A konyhába megy, a vacsora utáni szomjúságot oltani.

A pillantás, amit a nyitott ajtón át a pincébe vet, elborzasztja.

– Anyu! Apu!

A tőle telhető sietséggel igyekszik lefelé. Ép kezével átöleli anyját, vonszolni próbálja felfelé. Nehéz, nagyon nehéz. Zihál az erőlködéstől. Mélyeket lélegzik, de úgy érzi, egyre kevesebb levegőhöz jut. Végül elhagyja az ereje: lehanyatlik, feje az alsó lépcsőfokon koppan.

6

Surrog a kerékpár, Gergő indulatosan nyomja-tapossa a pedált. Mintha rejtélyes, legyűrhetetlen ellenség hajszolná.

– Zsóka...! Két vasat tartott a tűzben?! Igaza van édesnek: rosszul ismertem ezt a lányt. De most megismertem!

A háborgó harag nagy felhőjén azonban átviláglik az iménti meghitt együttlét örömfénye. Felnyög, haragja enyhül, de megbocsátani nem tud. Még nem. Erőteljesebben, szinte dühödten tapossa a pedált.

Zsóka faluja már messze mögötte, az övé egészen közel. Még egy kanyar, és befordul az utcájukba.

Aztán a kapu, az udvar, a ház.

7

Mi ez a nagy csend?

Nincs itthon senki?

Nagy fény az udvaron, a szobában, a konyhában. A pincében is. Mind a hárman ott lennének?

– Öcsém! Édes! Édesapám! Atyaisten!...

Lerohan. Öccse a legközelebb, őt ragadja meg. Egy mozdulattal kiemeli, lefekteti a konyha kövére. Utána az anyját. Közben elfogy a levegő. Fel! Teleszívja a tüdejét. Le! Az apja nagydarab férfi, de nem gond: ölébe emeli, robog fel a lépcsőn. A heverőre fekteti.

Mit és hogyan tovább?

Felváltva csapkodja a három arcot, nyomkodja a mellüket. Gyengéden, szeretettel, aggodalommal.

Múlnak a percek. Öccse végre felocsúdni látszik: kinyitja a szemét, rámereszi tekintetét a bátyjára:

– Gergő... Orvost... Hívjál orvost!...

Ez az!

Fel a kerékpárra, örült iramban a felcserhez. Otthon van! Két szóból ért. Veszi a táskát, lohol a kocsihoz. Nem indul a motor! Gergő felordít:

– Ne vacakoljon azzal. Itt a bicikli!

A felcser még inkább tudja, minden perc számít. Otthagya az autót, elhúz a kerékpárral.

Gergő lihegve utána. Lemarad. Járókelőkkel találkozik. Faggatják:

– Hová, hová?

– Mi történt?

– A felcser hozzátok megy? Baj van?

Gergő nem válaszol. Fut.

Lackó sápadtan, hátát a falnak vetve ül. Jobban van, de gyöngye, mint az őszi légy.

A felcser Szabó Bözsibe próbál életet lehelni. Nehezen, sokára, de sikerül: föleszmél, értetlenül nézelődik. Nem tudja, hol van, mi történt. Injekciót kap, aztán a felcser int Gergőnek: vigyék, fektessék ágyba.

Ekkor már kisebb tömeg az udvaron. Többeket behajt a kíváncsiság a konyhába is. Király Berti már-már otthonosan, szolgálatkészen tüsténkedik: megérinti Szabó Bözsi lábát, combtájékon.

– Nem hallottad, Gergő? Fogjad, vigyük!

Gergőnek nincs szüksége segítségre. Félretolja a vénlegényt, karjára emeli az anyját, viszi a szobába. Két asszony velük megy, levetkőztetni a magatehetetlen beteget.

A felcser Szabó Józsi csuklóját tartja. Pulzust mér. Mérne. Elengedi a kezét. Feláll, a visszatérő Gergő szemébe néz.

A szó felesleges lenne. Gergő anélkül is érti: az apja meghalt. Ezért rogyik térdre. Tenyere az arcán, ujjai közt átszivárognak a könnyek.

A báméskodók megborzognak. Pusmogás:

– Micsoda szerencsétlenség...

– Zárva a szellőző... A mustgáz bennszorult...

– Az meg hogy lehet? Józsi precíz ember volt. Lehetetlen, hogy zárva hagyta volna az ablakot!

– Mindegy, a baj megtörtént...

– Szegény Bözsi! Még nem tudja, hogy az ura...

Király Berti középen áll. Hunyorogva, de magabiztosan kijelenti:

– Én mondom: isteni szerencse, hogy Gergő korábban jött haza az udvarlásból! Így legalább az öccsét és Bözsit megmentette...

Gergőt megüti a szó. Felrémlik előtte a Zsókánál látott jelenet, amire ráúszik apja mozdulatlan teste a heverőn. Mindkét képet látja, agyában két szó zakatol elviselhetetlenül: apu meghalt, apu meghalt. Felnőg, tenyere alább csúszik, kibukkanó tekintete Király Berti felé süvít: szerencse? Ez magának szerencse?!

A vénlegény meghőköl, kifordul a konyhából. Az udvaron visszateszi fejére, szemére húzza a sapkáját. Befelé dünyög:

„Hiába háborogsz, kölyök. Bebizonyítottam, hogy nem vagyok gyáva. Anyád megözvegyült, mert így akartam. És micsoda nő! Még mindig. Negyvenkét évesen. Én negyvenöt vagyok. A gyászév letelik. Utána anyád az enyém lesz!”